

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi pol, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrileto 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrlet 1 gold.; ako zadane na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 18. vinotoka 1872.

List 42.

Swoboda naše sv. katoliške Cerkve.

Sv. Cerkev je nevesta Kristusova; njena glava je Kristus, pridobil si jo je s svojo kervjó; verniki so njeni udje, v zvezi s Kristusom in z njegovim namestnikom na zemlji. Cerkev Bog varuje in brani; brani in varovati morajo pa tudi verniki njene pravice, njeno prostost, svobodo. Kristus, ko si je pridobil Cerkev s svojo kervjó, si ni pridobil kake sužnje, temuč pridobil si je nevesto, prosto, svobodno nevesto. Darovati je mogel zanjo svoje življenje, in darovali so življenje neštevilni zvesti za njene pravice, njeno svobodo.

Sin Božji je apostelnom in vsim njih naslednikom, škofom in mašnikom, oblast in povelje dal Cerkev po vsem svetu razširjati. Dal je pa tudi vsim vernim nalogo, da morajo za njene pravice, njeno prostost poganjati se. Kakošni bi bili ti otroci, ki bi terpeli, da bi bila njih mati zvezana, vklenjena, v železji, v ječi, v sužnjosti?

Vse življenje sv. Cerkve in njenih zvestih otrok je tako rekoč vojska za Cerkvino svobodo. Aposteljni so zvesto spolnovali povelje Kristusovo, oznanovali so judom in nevernikom sv. evangelij, vstanovljali so keršanske srenje in jih oskerbovali, opravljali Božjo službo, posvečevali in razpošiljali škofo in mašnike, in ako jim je kaki „pred-Bizmark“ hotel pridigo, mašo itd. v njih lastni ali pa v tuji deželi prepovedati, so mu odgovorili: Veš kaj? Bogu moramo bolj pokorni biti, kakor pa tebi. Nobeni človeški moči se v svojem djanji kakor delavci za svobodno Kristusovo Cerkev niso dali ustavljati in motiti; aposteljni sami so pošiljali mašnike, dijakone na cerkveno opravilo, in ni se v to vtikal kaki rimski prefekt ali kdor si bodi. In kako so bili serčni! Vsaki je bil pripravljen tisto minuto raji umreti, kakor pa izdati tudi le piko od pravic Kristusove Cerkve.

Ko se je keršanstvo čedalje bolj razširjalo in so nove in nove srenje vstajale in so aposteljni posvečevali škofo in mašnike, so jim dajali povelja in oblast, svoje posamezne cerkve in srenje vravnati, ne da bi jih v tem bila kaka svetna oblast zaderževala.

Kakor so delali aposteljni, tako njih nasledniki; oznanovali so sv. evangelij, delili so sv. zakramente, maševali, posvečevali in pošiljali mašnike, zbirali nove srenje, in vravnovali so vse, kar je služilo v zveličanje vernikov in v pospéh sv. Cerkve. Posvetna oblast se ni vtikala v notranjo napravo, v vladu sv. Cerkve, ni jim ugovarjala, akoravno so sicer neverki cesarji tri sto let tako kervavo preganjali sv. Cerkev. V tem oziru je Cerkev imela svobodo, ni bilo še minister-papežev, kraljev-papežev, ali celo kraljic-papeževk. Še le ko so mogočni na zemlji keršanstvo sprejeli, so se nahajali s časoma taki, ki niso bili zadovoljni s svojo svetno močjo, temuč jih je poželenje gnalo več ali manj tudi Cerkev

vladati, kar je vendar edina pravica papežev in škofov. Vtikali so se čedalje bolj v pravice sv. Cerkve ter so s svojo prederznostjo na to pripravili, da so Cerkev po celih deželah in kraljestvih iztergali Kristusovemu nasledniku rimskemu papežu in cele narode pahnili v nesrečno razkolstvo (shizmo) in v krivoverstvo. Tako n. p. Rusko, Angleško, Nemško itd. Na to zdaj mnogi delajo še po drugih krajih. Čudno je tudi to: odkar so se vlade za „brezverske“ razglasile, se še bolj v vero in Cerkev vtikajo.

Da so bili v tem mnogotero zadolženi tudi cerkveni višji in katoliški verniki s svojo dremoto in vnemarnostjo, ker so se premalo poganjali za svobodo sv. Cerkve, nad tem nihče ne dvomi. Cerkev je svobodna, ne sme in ne more terpeti, da bi se nepoklicani mešali in vtikali v njene pravice; oporekovati, protestirati morajo njeni služabniki zoper vsako neopravičeno preseganje, poganjati se za svobodo katol. Cerkve. Zakaj ako katol. Cerkev ni svobodna, ako se njenemu nebeškemu poslanju zavire stavijo od svetne oblasti, vstaja velika dušna nesreča, čede Kristusove zginjajo in poginjajo, duše se pogubljajo, in to ne le za sedanji čas, za en ali nekatere rodove, ampak lahko da za dolge prihodnje čase.

Zato se ni čuditi, da sv. Oče Pij IX. so raji jetnik, kakor da bi tudi najmanj privolili v zatiranje škofov, samostanov in neštevilnih cerkvenih pravic. Zato vidimo, kako moško se poteguje Ermelanski škof Krementz zoper prusko, Genevški šhof Mermillod zoper švicarsko preseganje in prederznost.

Ako se cerkveni vikši z verniki vred do časa ne oglašé in za svoje pravice ne skerbé, ta reč gre zmiraj dalje, ter pride poslednjič celo do smešno-žalostnega, kakor je n. pr. celo protestanski pruski kralj cesarju Jožefu oponašal, da je sakristan, ker se je čez vse meje v cerkvene reči vtikal.

Se vé, da Cerkev nima družega orožja zoper preseganja, kakor prošnje, postavno oporekanje in terpljenje; toda ravno to ima nepremagljivo moč, samo da je serčnost in edinost pri vsih udih sv. Cerkve, da ni vnemarnežev, omahovalcev, ali celo izdajavcev. Kristus njen nevidni poglavar je svojemu vidnemu poglavarju na zemlji še vselej pridobil zmago. On je svoji Cerkvi na zemlji obstoj do konca zagotovil; ni pa zagotovil obstoja v sv. veri posameznim deželam in narodom: le-ti si jo morajo sami ohraniti s tim, da se moško poganjajo za njene neodstopljive in neoskrunljive pravice.

O spreobračanju turkov v Damosku.

II. Pismo.

Drugo pismo z Damaska 26. mal. serp. 1869 pri-
poveduje, kako gibanje turkov in nagnjenje do keršan-

stva dela nagel in čudežen napredek. Spreobrnjenci so polni pobožnosti, serčnosti in zaupanja v Boga in v brambo preblazene Marije Device. Ali bo pa tudi ta reč brez britkosti? Naznanovalec je dozdej miren, akoravno ta reč pred turško vlado ne more več ostati skrita. Pretečeni petek pravi, je prišlo petnajsti Šietlijev v naš samostan, da so bili pri nauku in so molili; bilo bi jih še več, pa sem jih polovico odvernili, da bi bilo bolj na tihem ostalo. Med temi petnajsterimi je bil tudi prvi „santon“ predmestja Mejdan-a, bogat in dobro podučen mož. *) Prosil me je za podobico Matere Božje, ki sem mu jo zdajci dal, in jo je z veliko spoštenostjo poljubil. Bomo vidili izid; za zdaj se Vam priporočimo v molitev.

Ali že čez 25 dni na to piše o. Emanuel v Jeruzalem, rekoč:

Že je prišla za spreobrnjence ura britkosti. . . Ker marsikteri vkljub mojemu svarjenju niso bili dosti previdni, je bilo njih spreobrnjenje kmalo vse prek znano, in zbudilo je jezo turkov. Ulemi, muhamedanski pravniki, so se zbrali v posvet, pa niso nič sklenili, ker pričakujejo Vali-ja (vikšega), kateri se ima te dni iz Cari-grada verniti. Preden je šel v glavno mesto, se je pogovarjal s francoskim konzulom, kateri je včeraj k meni prišel in mi razodel, da se tudi on in paša bojita rogoviljenja zavoljo tih spreobračanj, in da se njemu previdno zdi, spreobrnjence v malih oddelkih iz mesta odstraniti. Opomnil sem pa konzula, da turki nimajo nikakoršnega vzroka se nad spreobrnjenjem Šietlijev maševati, ker le-ti kratko in malo niso bili mohamedani, ampak „deciti“ (taki, ki sicer v Boga verujejo, pa ne v razodenje itd.), in kakor taki bi bili res mogli vladi nevarni biti; ako so pa kristjani, ni več od njih nikakoršne sumljivosti in nevarnosti. Enako sem oporekal g. konzulu, da sem zoper postavo turkom oznanoval vero v Kristusa, ter sem opomnil, da nisem ne pridigal, in ne nikakoršnega vpliva ne imel do njih spreobrnjenja, temuč pečal sem se s to rečjo, misleč, da bom vladi še vstregel, ako ji pridobim boljših podložnih.

Konzul je moral spoznati, da prav govorim, ter upam, da bo tudi tako govoril z Vali-jem. Vkljub temu so ubogi katekumeni (novinci) v velikem strahu. Dovolim si, enega v Jeruzalem poslati, namreč Hagias-ja, kateri bo vam to pismo izročil. Ta ubogi mladeneč je v toliko večji nevarnosti, ker je druge k spreobrnjenju spodbujal, kakor sem vam naznanil že v prvem pismu.

Že omenjeni „santon“ se imenuje Šejih-Said, je naj imenitnejši med spreobrnjenci in se je umaknil, ko je vidil, da je nevarnost, kakor piše o. Emanuel. Vzel pa je seboj Marijno podobo, bukve „Slavo Marije Device“ in nekaj katekizmov.

Stem orodjem se je podal na pot oznanovat resnico odcepljencem mohamedanskim po družih krajih. V Tripoli je pridobil že 4 „Šietlije“. V Damasku so skušali svoje posesti prodati, da bi se v drug kraj preselili, kjer bi zamogli prosto po keršanski veri živeti. Trem ali štirim se je vlade posebno bati. Ti so namenjeni ob času nevarnosti bežati na Libanon, kjer sem že oskerbel, da jih bojo sprejeli č. oo. jezuiti (namreč v Gaziru).

Od 17. sušca 1870 dalje pripoveduje neko sporočilo ob kratkem to-le:

Turki niso nehali novincev preganjati; vendar nobeden se ni iznejeveril. Govorilo se je, da bodo vse pregnali in v resnici je bila pa vlada zadovoljna, da je dvanajst naj imenitnejih v ječo djala, kjer so terpeli vsaktero pomanjkanje. Franciskan o. Emanuel Forner je bil pregovoril francoskega konzula v Damasku, naj jim izprosi oprosteno, ali vsaj da se njih stan zboljša.

*) Mejdan je eno naj lepših in naj večih predmestij. ob jugu; na tej strani je mesto, kjer se je bil sv. Pavel spreobrnil — kacih 10 minut znotraj mesta; v mestu pa pod zemljo kapela, kjer je bila nekdaš Ananijeva hiša.

Akoravno pa si je konzul veliko prizadeval, so bil vendar tisti dvanajsteri novinci od obilne straže iz Damaska odpeljani na terdnjavo Kanak-Kata, kjer so še zdaj zaperti.

Ko je avstrijski svitli cesar prišel v Jeruzalem, je bil proščen, naj bi jih s svojim posredovanjem jetništva rešil. Nj. Veličastvo res poskusi, dobi pa od turške vlade lažnjivi odgovor, da oni dvanajsteri odcepljenci niso zato jetniki, ker so se pokristjanili, ampak ker so čez vlado govorili, tako so turki mogočno prošnjo overgli. Drugi novinci v Damasku so se od začetka nekoliko bali in niso očitno kazali svojega spreobrnjenja. Pa jih tudi sedaj nobeden več ne nadleguje. Občudovanja vredna je njih stanovitnost v veri; zmiraj hodijo v majhnih oddelkih v samostan, k poduku v keršanski veri. O. Emanuel je pisal 24. svečana, da razodevajo veliko spoštovanje do mašnikov, pa nezmerno ljubezen in česenje do Jezusa in Marije, ker te sveti imeni le z nepopisljivo priserčnostjo izgovarjajo. Zelo so zadovoljni in se srečne štejejo, ker so prepričani, da so resnico našli. Kakor ob času prvih kristjanov se zbirajo po noči in po raznih krajih, in tam jim kateri bere katekizem in življenje svetnikov, ali slavo Marijno, in premišljevanja sv. Alfonza.

Pri poduku sedé po turški navadi na tléh, deržé roke križem in z velikim spoštovanjem poslušajo, kar se bere. Večne resnice, čudeži in čednosti svetnikov jih večkrat tako osrečijo, da kar vstanejo in hočejo v mesto iti očitno oznanovat, da je Jezus Kristus resničen; zato morata zmiraj dva kakor straža pri vratih stati, da jim ubranita. Pri fanatiških turkih bi se namreč utegnila zgoditi velika nesreča.

Sploh se pri njih prav čudežno razodeva delavnost gnade Božje, ker so tako dobre volje in polni svete gorečnosti, da so pripravljeni smert terpeti za Jezusa Kristusa, ako bi bilo treba. Zraven tega med njimi gospoduje ljubezen, ktera jih veže k popolni edinosti, ter vsi eden za drugega skerbé.

Število spreobrnjencev je vedno večé, in kaj posebnega je, da so se zdaj tudi ženske jele spreobračati. Bilo bi res čudno, ako bi se bilo več kot 200 spreobrnjenim Šietli-jem le 5 ženskih pridružilo. Toda zdaj zmoremo misliti, da je že večí del njih žen spreobrnjenih, ker se prav goreči kažejo v spreobračanju drugih. Neka vdova je bila tako nevarno bolna, da so vsi zdravniki nad njo obupali, in naznanili, da je bolezen neozdravljiva. Njen sin, eden izmed novo spreobrnjencev, jo opomni, da bo ozdravela, ako prav trdno veruje v Boga in Zveličarja, in ob enem jo pokropi z blagoslovljeno vodo. Od tega časa se ji je vidno boljšalo in ko jo je mladeneč podučil, je bila v malo dnéh na duši in na telesu popolnoma zdrava, in postala je goreča razširjavka keršanske vere; pridobila je veliko oséb svojega spola za našo sv. vero.

„O kako mogočna in rodovitna,“ pristavlja naznailo, „je ta vera, ktero Bog tako čudno varuje! Te dogodbe, ki se godé ravno med občnim cerkvenim zborom, kažejo na novo in morebiti s toliko večim vspehom vedno novo moč katoličanstva in rodovitnost sv. cerkve. Akoravno ji delajo žalost marsikteri njeni sinovi, ki odpadejo, vendar zdaj zopet dobi novih z vseh krajev na svetu.“ (Dalje nasl.)

Vincencij Vovk,

bivši dekan v Metliki in kasneje župnik v šent-Rupertu na Dolenj-kem.

(Spisal Janez Müller, župnik na Mirni pri šent-Rupertu.)

VI. (Dalje.)

Tem nadlogam se je še na turški meji začela vnemati vojska; bojne čete so jele trobiti skozi Metliko na

Granico. Vojščaki so zanesli legar med ubogi narod; mnogo ljudi ob cesti po hišah in v Metliki je bilo bolnih in tudi veliko jih je pomerlo. To je množilo le še bolj tudi druge nadloge. Ali ker so vojsko kmalu zadušili, zaloge pa so bile polne bojnega živeža v Novem mestu, v Karlovcu, v Senju, v Reki, v Zagrebu; gredo g. dekan v Ljubljano, in se s prijatelji začno razgovarjati, koliko je po omenjenih mestih živeža zbranega, in da utegne vse pokaziti se, ob enem pa omenijo: „Kako hvaležnih serc bi naši reveži to vživali.“ Rajnki ljubljanski korar Pavšek dekana ogovori, naj gre k dežel-nemu glavarju grofu Chorinskemu, ter poprosi, da bi poskusil, ali bi to založje od vlade dobil za gladne belokranjske reveže. Nemudoma g. dekan stopi pred dežel-nega glavarja, ki resnično dobí od vlade vse te vojaške zaklade za stradajočo Metliško in Černomaljsko. Kolika sreča za ljudstvo, ko začno živež privržati od vlade plačani vozniki -- voz za vozom: kruha, debeljače, riže itd., da se razdeli narodu. V Metliki je bilo vse g. dekanu v skerbi, v Černomlji pa okrajnemu glavarju g. Derbiču.

V Metliki — v prošnji je bilo odložišče (depô) vsega zvoženega živeža. Tu so vžitek delili srenjam; kakoršno nakaznico je imela katera, toliko so dobili bodi — si Poljanci, ali Planinci, ali Preločanje, ali Černomaljci, ali Metličanje itd. Veselo so živež vozili domov, domá pa delili ga, namakali suharček, kuhali in hvaležno vživali, ter preživili se do boljših časov. A kdo je bil veselejši, nego so bili dobri g. dekan, ker so zopet toliko dobrot bili naklonili lačnim ljudem! Večkrat so šaljivo dejali: „Zdaj smo končali turško vojsko; Bog zná, kaj bi se bilo še zgodilo, da ni naših beračev!“

Ljubljanska hranilnica se je bila o tej priliki častljivo proslavila s svojo dobrotljivostjo, za kar so se g. dekan šli zahvalit zbranim gospodom o neki priliki. Le bolelo je še serce neumornega dobrotnika, da so ljudje bogatašem preveč v pestéh. Da bi narodu pomogli tudi v tej zadevi, poprosijo zbrane gospode potrebne pomoči. „Lepo se Vam zahvaljujem jaz“, — pravijo in hvaležni so moji siromaki, ker ste jim tako pomogli, toda — če hočete krono postaviti svoji radodarnosti, prosim Vas še, da bi iz hranilnice, gospodje moji, ljudem na deželi posojali tudi manjše zneske (popreje se ni lahko dobilo na kmete manjših zneskov), v varne roke dajali jih na obresti, ki se bodo o pravem času oddajale“. Na to prošnjo se tačasni blagajnik g. Hradecky prvi oglási: „Zdaj je že dobro; dokler vi, g. dekan živíte, tako dolgo časa bode vse prav pošteno, a ko Vas ne bode več, kdo bode pa potlej skerb za to, da bodo dolžniki pravični svojim obrokom?“ Pa g. dekan mu obesijo na nos eno, kakoršne so zmirom imeli pripravljene: „Ali vi menite, ko Vas ne bode več, da tudi hranilnice ne bode?“ Gospodje se jamejo smejati in obljubijo ljudem tudi s tem pomagati. Obljubljeno — vresničeno! Siromašni Metličanje so se srečno iztergali odéruhom iz rok.

Za povzdigo pobožnega življenja so g. dekan imeli dolžno skerb. Oživili so zelo zanemarjeno bratovščino presv. Rešnjega Telesa in pomnožili njé ude, kar je jako pospešilo to, ker so s to bratovščino sklenili pokopavanje njenih udov. Te bratovščine udje so stregli bolnim soudom, molili pri njih; kader pa je kateri umerl, čuli so pri njem, preskerbeli mu pogreb s sv. mašo in z gorečimi svečami so ga spremili na grobišče. Ti udje so po dva in dva veliki teden vsako leto molili pred Božjim grobom, o vstajenji pa in o procesiji presv. Rešnjega Telesa svetili pred Bogom. Plačati je v to brat vščino moral vsak ud vsake tri mesece po sedanjem števu 17 kr. a. v. Vsak četrtek je bila tudi sv. maša z iz-

postavljenim presv. Rešnjim Telesom za ude, — in te bratovščine niso zábili celó o svojej smerti.

L. 1852. pridejo v Metliko birmat rajnki knez in škof Anton Alojzij; z dopadanjem ogledujejo lepo pomalano cerkvo in naposled omenijo: „Res lepa je cerkva!“ Na poti iz lepega svetišča, to je bilo na večer, knezo-škof sedejo pred prošnjo na bruna, katerih nikoli ni manjkalo pred-njo, in tudi ne drugačega gradiva za stavbe. Gospodje so bili okrog svojega ljubega višega pastirja: vladika g. dekana začno povpraševati, koliko so imeli stroškov s cerkvijo, koliko so ljudje dali in koliko so morali priložiti sami. Precej veliko so bili g. dekan dali sami. Tako tudi o drugih stavbah škof dekana povprašujejo. Pogovor se zasukne na Radovico in Suhor, kako bi se to delalo, koliko bi bilo treba novcev, da bi se doveršile vse potrebne stavbe, se cerkva zvišala na Radovici in sozidala duhovska hiša; da bi v Suhorji postavili cerkvo, duhovniško hišo in druge potrebne poslopja. G. dekan meni: kakih 10.000 gld. bi bilo treba za vse, ko bi ljudje povsod pomagali s svojimi rokami in tudi dali gradivo. Če se g. dekan loti tega dela, omenijo škof, bodo sami novce preskerbeli; pak niso povedali, kako. Drugega dne je bila birna v pričo mnogo duhovnov naše škofije, pa tudi Zagrebske in sveto — Kriške. — Škof se peljajo nazaj čez Gorjance proti Novemu mestu, g. dekan, da-si merzlični, pa jih spremijo do sedanjega Suhorja. O tej priliki je bilo določeno: če se bode delalo, da se dela ondukaje, kjer je zdaj Suhorska župnijska cerkva, ker popreje so le menili, da mora nova duhovnija biti na Hrastu. Zdaj pa je bil peščeni Suhorski verhunc odločen na to.

(Dalje nast.)

Iz pisma Msgr. Jož. Hiacinta Sohiere-a, škofa Gadarskega in apost. vikarja severne Kohinkine do vodja družbe sv. Detinstva

31. prosinca 1870.

Pred nekterimi mesci sem bil tako brez vse denarne pomoči, da tudi v nar silniših misijonskih potrebah nisem mogel pomagati, in tudi upanja nisem imel kaj dobiti. Naši kristjani so tako revni, da so mi pripraviti môgli komaj kakih sto frankov, ki so jih od ajdov za velike obresti na pósodo dobili. V tej sili sem se pred vsem za našo sirotišnico pognal, in sem naravnost do kralja Tu-duk-a poslal prošnjo, v kateri sem dokazal, da bodo sirotni otrôci lakote pomerli, ako se jih kraljevo Veličanstvo ne usmili. Kralj se je dal omečiti in mi je odkazal 40.000 frankov iz svoje zakladnice. To je bilo več, kot sem smel pričakovati. Ta neslišani zgled (ker kralj nikomur ne posojuje, bodi kdor koli) je obudil veliko stermenje pri mandarinah in prebivavcih glavnega mesta. To je očiten dokaz, da je njegovo Veličanstvo naklonjeno družbi svetega Detinstva.

Narveči dobrota pa je še to, da nam je popolnoma prepuščeno prav veliko in rodovitno zemljišče, kterege sem že omenil, da ondi vstanovimo pristavo in celo srenjo z županom in krajnim predstojništvom. Naši naselniki so še le v šestih letih zavezani k plačevanju davkov, in v desetih letih k vojaški službi. Vsi spreumetni hvalijo ta prostor, in upanje imam, kadar bo popolnoma obdelan, bo toliko donašal, da bomo zmôžni ohraniti svoje sirotišnice. Da pa ta namen dosežemo, bomo imeli še veliko stroškov. Vsega tega sem se lotil zlasti z ozirom na pomoč družbe sv. Detinstva. — Na ta kraj bomo tiste otroke na delo dajali, kateri niso za daljši učenje. Tam jih bomo po sklenjenem zakonu naselili, in ne bodo v nevarnosti, po tovaršiji z neverniki lepih nauk

pozabiti, ktere smo jim dajali v njih mladosti. Za predstojnika te naselbine sem postavil prav vnetega in delavnega domačina mašnika, sina znamenitega mučenca, z enim subdijakonom in enim klerikom manjših redov. Odločeni od nevarnost svetá naši otróci tam živé kot redovni trapisti, zjutraj in zvečeri združeno opravljajo svojo molitev, so pri sv. maši, in vsak dan tudi keršanski nauk imajo. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Sporočilo o srednje - afrikan-skem misijonu. Apostoljski misijonar Daniel Komboni, iz vstava ranjcega Nik. Mazza v Veroni, ki je že ob času Knobleherjevem v srednje afrikan-skem misijonu marljivo delal, je l. 1867 naredil načrt o prerojenji Afrike, ga je razodel propagandi v Rimu, mnogim cerkvenim pervakom in skušenim misijonarjem. Vsi so ga poterdili. Posebno se je trudil Veronski škof mil. g. Canossa; še tisto leto je vstanovil v Veroni družbo za afrikan-ske misijone in vstav ženskih misijonskih udov za Afriko. Družba ima odgojevati mlade duhovne za afrikan-sko apostoljstvo, ženski vstav pa odgojuje pobožne in goreče redovnice, ktere bodo v srednji Afriki zamorske ženske vstave oskerbovale in delale za spreobrnjenje ženstva.

Pobožno delo ni bilo všeč le samo v veronski škofiji, ampak tudi po Nemškem, zlasti v Kolinu, na Francoskem in Angleškem, in l. 1868 je že zamogel Komboni vstanoviti v Kairi v Egiptu dva vstava s tremi obilnimi šolami za zamorske otroke, vsacega spola posebej. Apostoljski egiptovski vikarij nadškof Čiurcia je že l. 1870 opomnil, da so te katoliške šole v Kairi najboljše, in da bodo v prihodnje celi Afriki pravi blagoslov.

Propaganda v Rimu, ko se je bil general oo. frančiškanov nadaljnemu apostoljskemu vikarstvu v srednji Afriki odpovedal, je v veliki seji 21. majnika 1872 to celo vikarijo izročila mašnikom vstava za zamorce v Veroni in je preč. g. Daniela Komboni-a imenovala apostoljskega provikarija za srednjo Afriko.

Ta sklep so poterdili sv. Oče 26. majnika 1872.

Z dopisom 15. rožnika 1872 je kardinal Aleksander Barnabo, prefekt v propagandi v Rimu, to naznanil vodstvu Marijne družbe na Dunaju.

Delali bojo v Afriki mašniki, ki so za ta misijon nalaš izučeni in odrejeni; toraj upa katoliška družba na Dunaju, da se bode misijon odsihmal razširjal po daljnih afrikan-skih krajih, kar je močno želeti.

Konzul Martin Hansal v Hartumu, ki je bil ob času Knobleharjevem pri misijonu in od takrat živi v Sudanu, tedaj razmere natanko pozná, je vodstvu Marijne družbe opomnil, da je zdaj čas za misijon pri zamorcih veliko vgodnejši, kakor pred desetimi leti. Takrat so bili zamorci ob Beli reki še želo divjaški; od takrat se je reč spremenila. Egiptovski namestni kralj je v Fašodi in Gondokori vstanovil vlado in ob Beli reki nastavlil vojaške čete. Zamorci niso več samostojni; spoznali so, da mora biti človek višji oblasti podložen, da se volja posameznih kroti in red in pravica v deželi nastane. Černi Afrikanec se vdá le vidljivi svetni oblasti, nevidljive Božje moči spoznati še ni zmožen. Ko pa se nauči svetni oblasti pokoren biti, bo toliko lažje tudi Božje zapovedi sprejel in spolnoval; misijonar zamore zdaj brez strahu pred prešajnimi nadložnostmi in divjaškimi napadi toliko lažje mirno in veselo svoj blagi poklic spolnovati, zlasti ker turki misijonarjev pri učenju nikdar niso zaderževali, temuč so jim še celo pomagali.

Provikar Daniel Komboni je pred svojim odhodom Afriko tudi Dunaj obiskal in družba zamore potem aznaniti mašnike, kteri so pod njegovim vodstvom, in

kteri že v Afriki delajo, ali bodo vsaj v enem letu tje šli.

V združenem deškem in dekliškem vstavu v Kairi so ti-le mašniki:

Kanonik D. Paškal Fiore iz škofije Frani, glavar vstava;

Jernej Roller, iz Piačence;

Vinc. Jarmolinsky, iz Varšave;

Jožef Ravignani, iz Verone;

Elija Calis iz Jeruzalema, dijakon.

Na novi postaji, ki jo je provikar vstanovil v okraju Kordofanskem v „El Obeid-u“, sta mašnika:

Stanislav Carcereri iz Verone, in

Franceschini iz Trevize.

V Egipt gredó z gospodom nadvikarijem ti-le mašniki:

Janez Losi iz Piačence;

Peter Perinelli iz Verone;

Franc Palmentieri iz Neapola; in

Pij Hadrian iz zgornje Nubije ob Beli reki, iz benediktinskega reda.

V enem letu gré zopet sedem mašnikov iz vstava Veronskega v Afriko.

Dekliško šolo v Kairi vodi sedem sester iz bratovšine sv. Jožefa in zraven tega je za uk 24 zamork, ki so bile pod ranjim Mazza-m v Veroni izrejene in izobražene.

Iz tega popisa se razvidi, da je zadosti moči, ki bodo delale, in družba ima upanje, da bodo mil. gg. nadškofje in škofje misijon podpirali, in da mu bodo stari dobrotniki tudi v prihodnje zvesti ostali, da se jih bo še veliko našlo, ki so pripravljeni to sveto delo pospeševati, tudi v oziru na to, da je njegov načelnik rojen Avstrijanec, in ker je misijon pod varstvom Nj. veličastva cesarja, ki je g. Komboni-tu pri zaslišanju 29. velikega serp. 1872 blagovoljno pomoč obljubil.

O delavnosti sedanjih misijonarjev v Kartumu od vel. serp. 1871 do mal. serp. 1872 se razvidi iz pisanja č. o. glavarja Dizma od 14. mal. travna 1872, da je bilo o beli nedelji keršenih 5 zamorskih deklic, 3 odrasene in dve majhini. Križev dan je kerstil o. Dizma lepo-upnega dečka z imenom Melhior.

V zgorej imenovanem času je bilo izdanega za misijon 4807 gl. 31 kr. Ako se ta znesek odšteje od ostanka 1871 l. (5708 gl. 26½ kr.) in kar je to leto prišlo, namreč 6918 gl. 79 kr., skupej 12.627 gl. 5½ kr., ostane s koncem mal. serpana 1872 še 7819 gl. 74½ kr.

Od Zelezne Kaple na Koroškem. (Ogenj. Procesije in še nekaj.)

Naj zvedó tudi čest. bralci „Zg. Danice“, da je žel. Kaplo 4. t. m. ob 8 zvečer velika nesreča zadela. Začelo je namreč, ne vé se pa kako, goreti na spodnji strani in v kratkem času, ker je bil silen veter, pogorelo je 26 hiš, in le Bogu in zdatni pomoči ljudi s kmetov se imajo Kapljanci zahvaliti, da ni cela Kapla pogorela. Nesreča je velika, temveč ker je vsem do malega vse zgorelo, tudi živina, zlasti ker že zdaj zima na vrata terka. Vendar je to dobro, da so menda vsi pogorelci zavarovani, in nekteri še tudi za pridelke, nad čemur naj bi se vsi izgledovali! Blagim dušam se tudi ti pogorelci serčno priporočajo, zlasti osebenkarji, ki jih je bojda mnogo. — Sploh naj pa še pristavim, da je tudi na Koroškem letos ogenj veliko škode napravil. Tako je pogorel ves Možburg, kjer je bil svoje dni župnik sloveči jezikoslovec Jarnik. Tudi hudih ur, nalivov je bilo nenavadno veliko, pa toče po hribih in dolinah. Pri vsem tem pa se mora reči, kolikor je nam znano, da bo letina še koj dobra, čeravno ne za vse in povsod. Tudi na Koroškem so se katoličani, zlasti Slovenci, procesij za papeža zelo zelo vdeleževali. Tako naj ome-

nim tistih k slavni Gospej sveti (Maria Saal), v Doberlov, kjer je bil doma rajni ljubljanski prošt Ladinik, nadalje v Kaplo k sloveči Materi Božji v Ternji, v zelo obiskovane Žihpolje (Maria Rann), k Mariji na Zilji (Maria an der Gail), v št. Andrež itd. itd. Iz tega tedaj vsak vidi, da na razvpitem Koroškem, kjer res „liberalci“ zvonce nosijo, vendar še ni ravno tako slabo s keršansko kat. vero, dasiravno po nekdanjih časih soditi ali meriti bi moralo, se ve da, boljše biti. Ali Božje pota niso naše pota! Tudi je veliko pomanjkanje kat. duhovnov, posebno še zato, ker jih skorej vsako leto veliko več umerje, kakor je posvečenih. Koroška je bila svoje dni, tudi kar se vere tiče, ena najbolj cvetočih dežel, kedo vé, kako bo v prihodnje?

Iz Amerike.*) Wabashau, Minn. 18. sept. 1872. Že mesca julija sem se namenil Vam pisati, pa se do zdaj ni zgodilo. Hotel sem Vam takrat misijon popisati, ki so ga slaviti g. misijonar Veninger tukaj imeli. Ako se ne motim, sem Vam enkrat popred omenil, da sem misijona pričakoval. Konec junija so prečast. gospod misijonar sem prišli, ter kakih 9 dni zaporedoma vsaki dan trikrat pridigovali v nemškem in angleškem jeziku. To je ljudstvo vrelo k misijonu! Nikoli bi se ne bil kaj tacega nadjal. Vse so popustili, ter se časa milosti vdeležili. Pridige so bile kaj ginljive, akoravno so prav po domače govorili in še marsikako smešno vmes povedali. Angleški govori niso bili tako izvrstni, ker častiti gospod angleščino malo pomanjkljivo izgovarjajo. Vendar so se Irci še naj bolj misijona vdeleževali, kakor so sploh vselej prvi, kadar jih kliče mati Cerkev, ki jo tako serčno ljubijo in spostujejo. Sveto obhajilo jih je kakih osem sto prejelo, vmes več takih, ki že mnogo lét niso na vrata milosti poterjali. Pomagali so sosednji duhovni, č. g. Coltor, Irec in dva Slovenca, č. g. Plut iz Vinone in g. Stariha iz Redvinga. Ker so za vsaki dan samo en stan odločili, smo lahko vse pred terdo nočjo spovedali.

Naj lepša slovesnost je bila konec misijona ko so misijonska križa (eden z nemškim, drugi z angl. napisom) blagoslovili, ter pod njima pridigovali, je vse jokalo. Na zadnje so vsi skupaj roko vzdignili, glasno kerstno obljubo ponovili, ter še posebno slovesno trikrat zaklicali: „Katoličan sem, katoličan ostanem, katoličan hočem umreti.“ To je bil vriš po cerkvi. V slovo so mladega, 4 letnega fantiča (sina mojega poprejšnjega orglavca Franceta Bernika) k sebi vzeli, ter mu v imenu cele fare v roko segli in se poslovili. Prav čversto se je mladi ameriški Slovenec obnašal in lepo glasno na vse prašanja odgovoril. Celo faro so sprejeli v bratovščino presv. Jezusovega Serca, in okoli sto v bratovščino sv. Škapulirja. Po misijonu so še en dan odločili za majhne otroke, ki so jih blagoslovili, ter jim lepe podobice dali pod pogojem, da bi matere nekaj za uboge Kineške otročiče podarile; in glej, okoli 60 gl. po avstr. veljavi je prišlo.

Gospod Veninger so že 72 knjig (večih in manjih) spisali, nekaj jih v vsaki misijon saboj peljejo in mož, ki večidel z njimi hodi, jih prodaja po nizki ceni, veliko se jih pa tako razdeli. Tu so jih za kakih 120 gl. vrednosti zastonj razdelili med slabe katoličane in protestante. . . Te knjige so neizrečeno koristne za ljudi. Kar so v misijonu pisatelj tako gorko na serce pokladali, to se najde tudi v njih knjigah, ki jih človek vedno lahko zopet bere. Prav veselilo me je, da so posebno Nemci, ki so sicer precej skopi, v teh slabih časih toliko za knjige dali. Dobiček teh knjig, ki se

jih brez števila izpečá, se pošlje v Kino za revne za-
veržene in od kristjanov pobirane sirote.*)

Pet odrašenih je bilo v misijonu keršenih, ter v katol. cerkev sprejetih. Da je misijon res čas posebnih milost, to smo tu v Vabašah vidili. Nebesa so tako rekoč odperte in obilno se gnade razlivajo na tiste, ki jih želé. Koliko se je tu na boljše spremenilo, to kaže veliko število obhajencev vsako nedeljo. Popred so le o posebnih časih k spovedi hodili, enkrat ali dvakrat na leto, zdaj pa jih veliko prejme vsak mesec sv. zakramente; posebno bolj odrašana mladost je sploh kaj vneta, nekteri celo vsak teden, ali vsake 14 dni k sv. Obhajilu pristopijo, — in kar je skoraj neverjetno vmes so celo otroci odpadenih katoličanov. Bog jim daj stanovitnost. — Slaviti misijonar so še v Minesoti, in upam, da bodo tudi v Hajland-u (eni mojih sosesk) misijon imeli, ako zima preurno ne pride, ker po zimi nočejo v Minesoti ostati. . . To so mož po volji Božji, vedno molijo, pridigovajo, spovedujejo, ali protestante podučujejo; nikoli čez četrto ure ne počivajo podnevi, zjutraj zgodaj vstajajo, premišlujejo do sv. maše in po maši so zopet 2 uri v svoji sobi zaklenjeni, in ako bi predsednik zedinjenih držav prišel, bi jih ne mogel viditi do odločenega časa. Do poldne sploh ne spovedujejo, po poldne pa, dokler je kaj ljudi. Ko je vse pri kraju, ostanejo še celo uro sami pred altarjem, potem duhovna pokličejo, da jih spove. Tako vsaki dan razun nedelje. Po kratki molitvi se vsedejo, ter pišejo zopet nove knjige do polnoči, ali še dalj; — spé prav malo. Pri mizi so kaj prijazni in zgovorni, marsikako smešno povedó, posebno kar se jim je zanimivega po misijonih pripetilo. Tudi po slovensko so jo malo vrezali, pa jim že nič kaj ne gré; skoraj čisto so slovenščino pozabili. Toliko o misijonu.

Pred tremi tedni sem 26 letnega protestanta v cerkev sprejel, kerstil in obhajal; prav vnet katoličan je zdaj, ker precej dolgo se je na to imenitno stopinjo pripravljal. —

Te dni sta me ob enem v. č. gospoda Pirc in Čebulj obiskala, ter par dni pri meni ostala. G. Pirc so še kaj čversti, vedno kaj lepega pripovedujejo, ali pa pojó.

G. Čebulj so na poti proti Evropi; še nekaj prijetlov bodo tu obiskali, in okoli prvega oktobra jo čez morje vrezali. Do Vabaš so indijanskega poglavarja saboj pripeljali. Kar po sili je hotel v Evropo z njim iti, da bi jih le res gotovo nazaj k svojim ljudem pripeljal; pa je revček malo zbolel in mogel se je nazaj verniti. Prav dobra duša je; kaj rad moli in v vsem kaže, da je prav pobožen in ponižen. Naj pred ko je k meni prišel, je pokleknil, ter blagoslova prosil. Zvečer je po pol ure pri postelji klečal in rožni venec molil. O kako bodo taki spreobnjeni divjaki enkrat slabe katoličane tožili, ki so vse priložnosti imeli, pa jih niso rabili. G. Čebulj so mi rekli, da ta poglavar in veliko njegovih podložnih vsak mesec k spovedi grejo. Kazal mi je dve srebrni medalji, grozno veliki, eno je dobil od predsednika Taylor-ja, drugo pa od Linkoln-a. On je namreč naj večji govornik, in kadar je kaka sitnost med belimi in Indijani, mora iti v Vašington, da se sitnost poravna.

Tu smo precej reči napravili to leto, vse je stalo še čez šest tisuč in pet sto gold. Naredili smo duhovnišnico (farovž), ki kakih pet tisuč gold. stane; omislili smo si lep nov altar, pripravili stanovanje za šolske sestre, kupili smo bandero (vlast družbe sv. Jožefa) itd. Kako terdo je toliko nakoledovati in da mora duhoven vsak

*) Zarad posebno tehtnega obsega in novic tega lista, prosimo, naj se ne pregleda. Vr.

*) Tako kupenje keršanstvo; posvetajaki pa po stotisučev plačujejo judovskim in drugim sleparjem, da lažje, obrekujejo, očitno mnenje kazijo, pohujšauje in nejevero trosijo. Vr.

dolar, ki ga dobi, sam zraven dati, to lahko razume, kdor koli vé, v kakošnih okoliščinah je cerkev v Ameriki. Imel sem precej prihranjenega, ker mislil sem ljubo domovino to leto obiskati, pa je vse šlo in treba bo čakati par lét. da se dolgovi plačajo in malo zopet prihrani. Naj večje veselje mi zdaj pripravlja šola pod vodstvom 3 šolskih sester, ki so prišle iz samostana Marije Device („Notre Dame“) v Milvavkih. Pervega tega mesca so začele učiti, in kakšen napredek se že pri otrocih vidi! Že so se naučili lepega obnašanja, lepo po kerščansko pozdravljati, v redu v procesiji v šolo in v cerkev hoditi itd. Pri maši vsako jutro rožni venec glasno molijo in potem malo zapojó; kako je vendar prijazno!... Fantiče, ki niso čez 13 lét stari, tudi jemljejo v šolo, sicer je pa njih naloga posebno deklice izobraziti. Vsak teden dvakrat dekleta tudi v delu vadijo, šivajo, pletejo, risajo itd., zvečer po šoli pa pojó. Imamo že čez sto otrok v šoli, kar je prav veliko za taki majhen kraj. Nekaj je tudi protestantov, ki s katoliškimi otroci vred molijo, akoravno njih starši to vedó. Mislijo si: protestantizem je dan današnji takó nevera. — naj otrok veruje, kar hoče, boljši bo, kot nič. Neka 14letna protest. deklica, ki v našo šolo hodi, je danes k meni prišla in me prosila, da naj jo podučim, ker bi bila rada keršena in katoličanka postala; starši nimajo nič zoper to.

Blizo pol noči je, moram nehati. Še to naj omenim, da sem bil to poletje v Čikagi, ki je zopet bolj veličastno zidana, kakor je bila pred ognjem; le tu in tam se še podertije vidijo. Grozno škodo je ogenj napravil. G. Žagar je z menoj hodil, ter mi kazal, kod je ogenj razsajal. 2 uri in pol na eno, in pol drugo uro na drugo stran je bilo v naj lepšem delu velikanskega mesta vse razdjano, in glej! zopet se je mogočno vzdignilo iz podertij. Na poti nazaj sem se v Milvavkih mudil, ter v samostan „Notre Dame“ k spraševanju šel, ki so ga ravno imeli. kakih 30 dohovnov iz Milvaške škofije z mil. škofom vred je bilo pričujočih. Tu človek vidi, kaj samostani delajo. Imajo dekleta že blizo 30 let stare, ki hočejo popolnoma izobražene biti. Vse se učé, kar koli želé, posebno godbe, risanje in malanja, in mnogo družih lepih reči. Take mašne plajše sem videl, ki so jih šolarice naredile, da mora eden blizo tisuč gold. vreden biti. — Ta samostan razpošilja sestre na vse kraje. Kakih 800 jih je zdaj na deželi in mnogo jih je doma potreba. Poslopje samostansko „Notre Dame“ jih stane dve sto in trideset tisuč gold., kaj veličastno je in grozovito veliko. — Videl sem tudi „Salesijanum in učiteljski seminar, ki ju je dr. Salzmann zidal — in sam vse skupaj spravil. To so tudi poslopja, ki eno več kot tri sto tisuč gold. stane. Kdor te in druge toleke poslopja vidi in se malo v mestih po katoliških cerkvah ozrè, mora skleniti, da katoliška cerkev v Ameriki ne spi.

Zdaj nimam ravno veliko po misijonih opraviti, ker imajo ljudje preveč dela, — imam čas, da bom vse šolske klopi sam naredil, za eno sobo sem jih že fabriciral. Misijonar tukaj se mora vsake reči vaditi, ko bi mizarja najel, bi mu mogel po pet gold. po Vašem denarju na dan plačevati, in še prav kesno dela. Upam, da bom kmalo kaj več pisal! (Dobro došlo? Vred.) Z Bogom! Trobec, misijonar.

Popolne drobtine iz dnevnika preč. o. Salezija Volčiča. (Konec.) Eno samo postajo od Egerja je mesto Sandav, znamenito zaradi tobačnic *S a n d a v a r i c*. Komisar za-nje je g. Ed. Kummer. Naj bolje je pa oglasiti se za to pri o. gvardijanu v Egeru, ker g. Kummer stanuje prav blizo franciskanega kloštra v Egerji in je s klošтром dobro znan.

Pervi izdelovalec „sandavaric“ je prišel iz Virtemberga v Sandav. Bil je priprost strugar, iznašel pa je umetno lakiranje za tabačnice, si na nje pridobil pred-

pravico, in zapustil je premoženje 30—40 tisuč gld. Bil pa je prav usmiljen do ubožnih. Sedaj delajo tobačnice njegovi družeti.

Pilzen ima 26.000 prebivalcev; 200 hiš je v delu; tovarnen je do 20. in silo bogatih judov. Ker se tukaj strinjate dve železnici in je mesto ob 2 vodah, ima ta kraj znatno prihodnost; že zdaj je najbolj obljudeno mesto za Prago, poprej je bil Reichenav.

Kamniti most v Pragi je posebno imeniten s svojimi 31 na njem ob obeh straneh postavljenimi znamenji. Gledal sem ga s Hračina. Na sredi je prezalo znamenje s podobo sv. Janeza Nep. Druge znamenja po obeh straneh imajo od ene do deset prelepih podob ali štev, ter vsih skupaj blizo sto, — vse v nekakem redu in simetriji. Pri vstopu na most so ob obeh straneh velikanski starikasti stolpi. Kacih : 7 minut sem šel počasi čez most. Na tem mostu ni nobene posvetne podobe, kakor v Peštu na verižnem mostu čez Donovo nič božjega ni. (Sedanji svet noče imeti z Bogom nič opraviti. Prav graje vredno je n. pr. pri železnicah, da nikjer, kolikor vem, ni nič verskega. Zato se je toliko manj čuditi, ako se s teh „konfesijonsloznih“ naprav dosti pogosto slišijo nesreče.)

Wielička v Galiciji je imenitna zavoljo velikanskih solnic v zemlji, ktere imajo 4 oddelke. Do prvega oddelka je 392 stopnic; do drugega zopet 248; do tretjega, ne vem koliko; četrty oddelik pa je zdaj v vodi. — Koliko prostora je tukaj pod zemljo, kaže to-le: ako bi se vsi stranski rovi spremenili v ravno rido, bila bi ta rida sto milj dolga. — Razsvitljava se deli v več redov, kacih osem, po tem če je bolj ali manj razsvitljeno, za prvi red se plača 50 gl., za drugega 45 gl. itd.; o moji pričujočnosti je bila družba plačala razsvitljava drugega reda. Prav lepo je bilo razsvitljeno; tudi visok svetilnjak iz soli je svetil. Igrala je godba v jami, in razlegalo se je trikrat bolj, kot zunaj. Je pa vse spodobno; nobenih posvetnih podob ni ondi. Vsa jama ima kacih 8 — 10 kapel, in prva je po velikosti bolj podobna cerkvi kot kapeli. Podobe in vse pri teh kapelah je iz soli. Med podobami sta tudi sv. Frančišk Seraf. in sv. Anton Padvanski. Altarna podoba je Kristus na križu. Tudi je solnata leca v kapeli, s ktere se ob odločenih časih pridiguje. Tudi vse druge kapele so iz soli, le samo križ na altariji je v eni iz lesa. — Še celo solnato jezero je v jami, in dá se po njem v lepo okinčanem čolnu peljati. — Na nekterih krajih so prižgali bengalski ogenj; — vstrelili so na različnih mestih z dvema topovoma, in odmév je bil do trikrat veči, kakor zunaj na prostem, poslednjič so spustili kviško še velikansko raketo.

Na mnogotere strani so izpeljane železnice s konji. Konji se z mašinami spusté v jamo, potlej jih pa ni več na svitlo, razun ako zbolé ali poginejo; živé pa pod zemljó 18 — 20 lét, zakaj zrak je v jami zdrav in zadosti ga je. — V enem kraju je v jami železniška postaja z gostilnico, kjer se zamore vtrujeni popotnik kaj poživiti. — Delavec dobí po 7 soldov od 100 liber soli, ki jo mora s stene odključvati. Kadar grejo iz jame, jih na tanko preiskujejo, če kdo kaj soli seboj ne nese.

Bili so v jami o tej priliki Rusi, Prusi in Poljci; za nas redovnike je bil vstop zastoj. — „Vsak si želi jamo enkrat viditi, v drugič pa nobeden ne“; — to mi je rekel neki Rus.

Razgled po svetu.

Avstrijansko. Znani odpadnik linske škofije Anton Alois je tožil za dobro ime župnika Ant. Šernerja v Biedermannsdorfu, ker je ta-le odpadnikovo življenje nekoliko popisal in ga hudo ošvilgal. Akoravno je Šerner s sedemdeset postavljenimi prašanji obsojen (za me-

sec v ječo), so vender liberaluhi kakor osé in seršeni — vsi razkačeni, ker pri pravdi so take ostudnosti odpadnikove na dan prišle, da se liberaluhi svojega „reformatorja“ in „duhovnega gospod očeta“ pred vsim svetom sramujejo in divjajo po časnikih, da je kaj. „Moralno“ je tedaj Šerner zmagal — celo pri liberalcih in udarec za odpadnika na njegovo svojbo je veliko huji, kakor pa za obsojenega. Ta pravda je prava toča za tiste, „novoluterane“ ki se lažnjivo „starokatoličane“ imenujejo.

V pravdi je očitni odpadnik še celo to terdil, da ni v nikakoršni cerkveni prepovedi ter cenzuri. Na to pa se je mil. linški škof Rudigier 28. kim. oglasil, da Anton je brez kacega dvoma „ipso facto“ izobčen, iz katoliške Cerkve ločen, ker se terdovratno vzdiguje zoper resnice, ki so bile na Vatikanskem cerkvenim zboru „sub poena excommunicationis“ izrečene, in ker psuje keršanstvo sploh. (Iz tega si zamorejo tudi marsikteri drugi vést izpraševati in pomisliti, kam veslajo s svojim rogoviljenjem zoper sv. Cerkev. So vmes ljudje, ki niso nevedni, ki so bili izverstni tudi v veroznanski vedi o času svojih šolskih nauk ter jih ni toliko nevednost zapeljala na krive pota, ampak veliko bolj strast in vertoglavni liberalizem.)

Imenovani odpadnik je ob enem „ipso facto irregular“ — nesposoben, nepravilen, ker je celebriral v Salvatorjevi kapeli, na katero je prepoved djana. Zapustil je bil 6. kim. 1868 svojo škofijo, češ, da se vsim cerkvenim pravilom odpové in se podá v tihoto; lažnjivo prilastil si je pa ime župnika, in se postavil na čelo rogoviležev zoper katol. Cerkev. Pa tudi po imenu in očitno bode v prepoved djan, samo ako v svojo škofijo nazaj pride.

Avstrijsko. Pravijo, da ostanje ali padec sedanjega ministerstva je bilo zastavljeno na to, če v postavljenem proštstvu za vojaštvo zmaga, ali ne; zmagalo je s pomočjo federalistov, kateri so se za Avstrijo bali, ako se za véverstenje vojaštva ne stori, kar je naj več mogoče. V hudi zadregi so bili federalisti, ki vedó, da tudi sedanja zistema ni v blagor Avstriji; vendar so se bali, da nesreča je bližej, ako zmaga svojba Giskra-Herbstova. Toraj ji tudi Greuter glasoval za proštev; dr. Poklukar se je glasovanja zderžal.

Na Hervaškem, kakor naznanujejo, se roparstvo zmiraj bolj razširja, katero hočejo z razglašenjem nagle sodbe ukrotiti. Razglas, da država hoče versko reč podpirati iz prepričanja, bil bi vsaj zanesljivši pomoček. — V Monte-Opertu, v „brezverski“ 1000krat neblaženi — „ne svobodni“ Italiji, je malo razbojnikov undan ženske v cerkvi lišpa oropalo, moškim so pa v cerkvi ključce pobrali, šli na domove vernikov in med tem ko so eni v cerkvi zbrane stražili, so jim doma vse pobrali, kar je bilo kaj vrednega, in odšli. Ako bodo države lepo „konfesijsno“ podložne varovale, bode zmiraj več tatov, razbojnikov in vsakterih ljudskih šib.

Pruski zbornici se počnete 22. t. m. Tu bo Bismark zopet imel priliko zoper katoličane rogoviliti.

Prusko. Bismark bi rad vse ponemčil, ne le Alzacije in Lorene, ki ju je Francozu vzel, ampak tudi Šlezijo, v kateri v ta namen zlasti duhovne od šol odpravljajo, da bi ložej to pregerdo počenjanje doversili. Ubogi Poljci pa se na vso moč ustavljajo tej duhovni moriji naroda.

Tudi na Švicarskem so jeli protestantje divjati zoper jezuite. Potlej pa ti ljudje golčijo o intoleranciji katoličanov!

Jezuitožirskim časnikom pripoveduje „Vaterland“: Naselci severno ameriških sužnjiških držav so redili kervoločne pse, ki so bili vajeni po begočih zamurcih stikati; v nemškem državstvu liberalski listi zoper jezuite podobno službo opravljajo, ko namreč o vsaki

priliki zoper pregnane jezuite rohné in jih Bismarku ovajajo. — Ali ni tudi drugod listov s takim „poštenim“ pravilom? . . .

V Censtohovu na Poljskem je bilo 1113 procesij za sv. Očeta samo z dežele; 180,000 romarjev je bilo v ta namen v Censtohov-u.

V Cincinnati v Ameriki so ondotni Nemci imeli 4. avgusta velikansk zbor, na katerem so svojo nejevoljo izrekli nad hujskanjem jezuitov in katoličanov na Nemškem. Enak shod so imeli katoličani v novem Orleansu. Eden dopisnikov pa je pisal iz Frankobroda v „Avrora“ in pravi: „Prav veselilo nas pa je, da tudi nemški katoličani v Ameriki glas povzdigujejo ter z nami vred obsojujejo to preganjanje katoličanov v nemški državi in zaznamujejo to kakor barbarstvo, ki je sramota našega stoletja.“ —

Iz Rima pišejo, da je velik razpor v mislih kralja „Poštenoviča“ in njegovih ministrov, pa tudi posebej v kraljevi hiši. Vzrok tega je znotranja in zunanja politika poslednjega časa. — Čuti se ne mara, da je marsiktere ropariče in uzmoviče začela zmiraj huje vést ogrebat. Človek je vsako uro stareji, in umreti bo le treba! „Pravice maševavke“ pa so se bali še nekeršeni neverniki; kaj bi se je keršeni ne bali?

Kako si može nove ére prijazno roke podajajo, piše iz Rima v „Genev. Korresp.“ Thiers rad odpusti Viktor Emanuelu, da je Francijo v nesreči zapustil, akoravno ima V. E. le Franciji hvalo vediti za vse, kar je nakradel. Gambetta bi Italiji tezej odpustil, toda sočutje, katero Italija Pariškim rudečkarjem kaže, v očéh tega ljuškega tribuna marsiktero pomoto odvaga.

Pri vsem tem pa se po liberalni Italiji sovraštvo zoper Francijo razodeva, in ravno te dni so po kavarnah Thiers-a z lisjatom („Il volpone“) pitali. Italijanuhi namreč več pričakujejo od Prusa, kakor pa iz Francije. Naj bi bedaki pogledali v Avstrijsko zgodovino! Ko bi se Francija v to podala, da bi papeža in katoličanstvo prav čisto in popolnoma zapustila, morebiti bi tatinoviči italijanski še vender Franciji „velikodušno“ roko podali! Ni čudo, sej le papež sam s svojo vsesvetno veljavo še odvrčuje, da rudečkarska povodenj Evrope ne preplave. Thiers in Gambetta tedaj se s svojim slinjenjem do Italije delata le smešna in milovanja vredna, da ne rečemo zaničljiva pred svetom, in šla bodeta, kakor gredó vsi, kateri Cerkvi herbet obernejo, ali se celo zoper njo na peté postavijo. Izvira pa Thiers-ovo kinkanje pred Italijo menda od tod, ker želi z Italijo nekako koristno tergovsko zvezo skleniti.

Iz Ljubljane. Znano je, da so Milostni knez in škof v Rimu prosili privoljenja, da bi smeli škofovo težko breme odložiti. Veliko je pa zdaj govorjenja, če so sv. Oče privolili in njih Milost butare rešili, ali ne. — Kteri so brali dotični dokument, ki je te dni prišel od sv. Očeta, so povedali, da bistvene besede v tem pismu so tele (za kterih posameznost, se vé, ne moremo porok biti): *Iteratis precibus Tuis annuentes Resignationem ratam habemus, vincula cum Dioesesi Labacensi solvimus et permittimus, ut onus deponere possis.* V Tvojo ponovljeno prošnjo privolimo, odpoved poterdim, vezi z Ljubljansko škofijo razrešimo in dopustimo, da zamoreš breme odložiti. — Gotovo kmali se reč čisto pojasni.

Iz Ljubljane. V Rim na božjo pot ste se 10. t. m. podali sestrí Melcerjivi, gospa Rozalija, vdova Homan, in gospodičina Viktorija. Prav veseli smo bili te prilike, ker smo po zanesljivi poti zamogli podati nam izročene darove za sv. Očeta.

Ravno smo prejeli od gospé pismo iz Rima 14. okt., ki naznanuje, da ste (13. zvečer) srečno prišle; Msgr. Gassner all' Anima ju je prav priljudno sprejel in bil

bi jima tudi prenočevanje oskerbel v ondotni napravi; toda vradniki sv. Očeta so iz stanovanj pregnani in prisiljeni so bili toraj jih k Gassnerju v „Animo“ poslati v stanovanje. „Perva pot k sv. Petru“, pravi kratko pisemce. „V Rimu je vse veliko, cerkve, samostani, stebrovje, vodnjaki. Smili se Bogu! velik tudi rop, storjen sv. Očetu.“ — Mudile se bode v Rimu delj kot ste imele odmenjeno, tedaj več kot pol mesca.

Milostni knezo-škof lavantinski bodo prihodnjo nedeljo novo cerkev pri sv. Marku poleg Ptuja, 27. t. m. nove zvonove v Makolih, in na Šmartno nedeljo cerkev pri sv. Martinu pod Vurmbergom posvetili.

V Skofji Loki je bila preteklo nedeljo, 13. t. m., kaj imenitna in spodbudna zlata maša. Prečast. oče Ambrož Brecljnik, kapucinski gvardijan, z azistencijo šesterih mašnikov iz prav bližnje sorodovine so s šopkom na palici prav častljivo prišli pred altar; cerkev je bila ozališana z mlaji in kakor se je narbolj dalo; čez 50 svatov pred altarjem, in ljudi natlačena cerkev.

Prav čversto so prečastiti o. gvardijan peli sv. mašo. Po evangeliji pa je g. fajm. Remic kaj čversto in primérno pridigal o Materi Božji Pomočnici Loškega mesta in tudi posebni Pomočnici zlatomašnikov. To se je skazalo, ker so bili za smert bolni za vodenico, pa so se ozdravili, ko so bili se na Brezje obljubili. Ločanje pa so se bili po mnogoterih nesrečah že pred več kot sto leti Mariji Pomočnici darovali in sklenili vsako leto ta dan imeti opravilo v klosterski cerkvi in pridigo na čast M. Božji. Zato je bil tudi altar Marije Pomočnice ves v lučih. Prav lepo in spodbudljivo je bilo tudi, ker je bilo precej svatov in tudi mladine od zlatomašnika obhajanih.

Pri obedu v refekteriji je bilo do 50 gostov, naj večji del duhovnov, redovnih in družih, pa tudi nekaj svetnih gospodov, 2 gg. Levičnika id.

Iz Ljubljane bila sta preč. gg. korarja Kramar in Hilmajer, poslednji zlatomašnikov sošolec. Med sorodnimi duhovni so bili: brat zlatomašnikov preč. g. Brecljnik, fajm. v Hrušici, trije bratje, Komani, g. Fr. Arhar in g. Bergant.

Med drugimi zdravicami se je odlikovala una gosp. fajm. g. Komana, ki je v imenu goriškega prevzv. nadškofa in teržaškega premil. škofa čestitanje izrekel zlatomašniku. Zunaj samostana je bilo okoli dvajset gostov same bližnje sorodovine obojega spola. Pevci ljubljanski, ki so jih bili povabili preč. g. o. Salvator, gvardjan v Ljubljani, so prav lepo peli v cerkvi in potlej družino rasveseljevali.

Naslednji dan ob 10 je velika sorodna deržina imela ginljivo mertvaško opravilo v Šentvidu po ranjih sorodovincih ter kosilo v Dravljah pri Komanovih, in v torek je šlo še večji del njih na božjo pot k Mariji Devici na Rožnik.

Velika Brecljnik-Komanovska družina je zlasti znana s svojo čversto katoliško vernostjo in poštenostjo, pa s posebno ljubeznijo med seboj, zato so tudi od Boga blagoslovljeni in vse skozi spoštovani od ljudi. Bog daj Slovencem obilno tacih družin, in prav bode na vse strani.

Občno ljubljene preč. očeta zlatomašnika pa do brotni Bog ohrani še mnoge leta. Pošteno-katoliški možje so dandanašnji močen in potreben steber naše dežele; oni z verno molitvijo in z duhovnim delom odvrčajo veliko hudega od naše domovine.

Iz Marija-Zvezde na Bosanskem je bil te dni v Ljubljani Br. Caharija, iz reda ondotnih redovnikov Trapistov. Najimenitniši je novica, da so očetje tega reda že pričeli vstanovljati po Bosni usmiljenje sestre, ktere bodo ubogo zapušeno mladino učile, k čednosti,

oliki in vsaki spodobnosti in blagru priravnavale. Ker vavo potreba je tega našim bratom pod turškim jarmom, bodi-si pod „mlado“ ali „staroturki“ — turki so in ostanejo, dokler se tudi oni ne pokristjanijo. Mladina, že v letih, je vsa zapušena, vsa zanemarjena, brez dela, brez živeža, brez obleke — kakor živinčeta. Nesrečni Sloveni ki se med seboj ravšajo, odpadnike v njih nejeveri posnemajo, svojih zapušenih, tako bližnjih bratov pa pozabijo! —

Že je v Sarajevem 6 sester, v Travniku so 4, v Mostaru njih 6, in še v nekem kraju 4; 18. oktobra imajo priti v Banjaloko 3 (med temi je ena Ljubljancanka) in še v neki drugi kraj tudi nektare. Otrok za nauk imajo večji del prav veliko. Sreča je velika, da usmiljenje sestre prihajajo iz Zagreba, kjer se tudi Kranjce izučé jugoslovanskega jezika in zamorejo precej delati, kakor v deželo pridejo. To, to se pravi oliko in pravo domorodstvo razširjati — v sramoto marsikterim olikanim mladenčcem, ki sami postanejo divjaki in siromaki s tim, da vero in vernost zaveržejo.

Avstrija in Francija že nekoliko podpirate te nprave, ki že lep sad rodijo. V Sarajevem pri šolski skušnji so bile odlične osebnosti, in sestre so dobile veliko pohvalo.

V Sarajevem so precej zatemnele protestanske dijakonice, kakor so prišle katoliške usmiljene sestre ter je ljudstvo spoznalo, da te so prave. Koliko protestanski misijoni opravijo, in kakošni ljudje k njim prestopajo, je znano; v Berlinu so pa že taki šum gnali, kakor da bi bili bizmarkovici že vso Bosno spreobrnili.

Slovenci in Sloveni, v Bosno, Ercegovino, Bulgarijo — k svojim zapušnim bratom oči obračajmo!

Duhorske spremembe.

V Lavantinski škofiji. Prestavljena sta oč. gg. kaplana: Fr. Hirti za II. kaplana v slov. Bistrice, in Jožef Propst v Marenberg. Podrečka fara je do 19. novembra t. l. razpisana.

V teržaški škofiji. Zadnje sporočilo je nekoliko popraviti: Č. g. M. Mikuš ostane v Roču; č. g. Karol Kocijančič, n. posv., ne gre v Roč, ampak v Kerkavice; v Mune gre nov. posv. č. g. Anzelm Zajec. Dalje so prestavljeni oč. gg.: A. Rogač iz Predloke v Novi-grad za ekspozita; J. Novak iz Žmina v Predloko za duh. pom.; J. Mahnič iz Kerkavic v Žmin za duh. pomoč.; J. Zakotnik iz Novega grada v Škedenj za duh. pom.; P. Martelanec iz Škedenja k Materi B. Pomočnici v Terst za duh. pom.; Prim. Šubic iz Rodika v Starado za ekspozit.; Miha Jagodic, nov. posv., v Rodik za duh. pom.

V ljubljanski škofiji. Umerla sta oč. gg.: Mikš Mat., fajmošter v Šentvidu pri Cerkni, 9. okt., in fara je razpisana 12. oktob.; in pa Pleničar Sim., admin. na Planini, v naglici 14. oktobra. R. J. P. — V Gorici je umrl č. o. Andrej Dolinšek, kap. reda, vstavnovnik bratovšine sv. Uršule na Slovenskem, toraj bratom in sestram družbinim posebno priporočen. Previden je bil z vsimi ss. zakramenti za umirajoče. R. J. P.

Popravki. Po neprijetnem primerljeju je v zadnjem listu ostalo nekaj kazivnih pomót. Str. 328. Nektare dobre knjige beri: v op. Sacerdotum (ne-soc-), znana (ne zrava), supplementum (ne-tam), breviarium (ne-rum), commoditate (ne-ta), in na zad. str. monumentum, perennius — in če je še kje kaj drugega. — V prihodnje se bode bolj pazilo.